federatie van nederlandse verenigingen
tot integratie van homoseksualiteit coc nederland

ref.nr.: 14.016 / 6.30.1 Amsterdam, 6 maart 2014
betreft: Suggesties COC voor AO Emancipatie 13 maart 2014

Geachte woordvoerder LHBT-emancipatie,

Op donderdag 13 maart spreekt u met minister Bussemaker over het Emancipatiebeleid. In deze brief doet het COC op een aantal hoofdpunten suggesties voor verdere versterking van het LHBT-emancipatiebeleid. Voor een breder beeld verwijzen wij u naar onze reactie op de Hoofdlijnenbrief (d.d. 5 juni 2013).

Inleiding
De acceptatie van LHBT's is in Nederland in het algemeen relatief hoog. Dat is te danken aan de inspanningen van talloze individuen, maatschappelijke organisaties en de overheid. De minister van OCW presenteerde in 2013 een brede nota met maatregelen om LHBT-emancipatie te consolideren en te versterken. Ze ondersteunt een reeks aan initiatieven om de acceptatie van LHBT's te verbeteren. En onlangs werden de transgenderwet en de wet lesbisch ouderschap aangenomen. Wij waarderen deze inspanningen zeer.

Terecht merkt de minister in haar Hoofdlijnenbrief op dat emancipatie is niet vanzelfsprekend is en nooit af. Emancipatie behoeft doorlopend onderhoud.

De toenemende zichtbaarheid van LHBT's op tal van gebieden, maakt problemen (meer) zichtbaar. Enkele voorbeelden:

- Ongeveer driekwart van de LHBT-jongeren wordt gepest wegens haar/zijn seksuele voorkeur of genderidentiteit. Suïcidecijfers liggen onder LHBT-jongeren tot vijf keer hoger dan gemiddeld, waarbij er een direct verband bestaat met pesten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat LHBT-jongeren nog altijd drie (meisjes) tot vier jaar (jongens) over hun coming-out doen; het grootste deel van hun middelbare schooltijd.
- Zeven op de tien LHBT's krijgen te maken met geweld wegens hun identiteit; de afgelopen tijd werden er LHBT's weggepest uit hun huis in Amersfoort en Assen.
- Nederland is geen voorloper meer als het gaat om LHBT-rechten: we zijn afgezakt van de zesde naar de achtste plaats op de Rainbow Europe Map van ILGA Europe.
- Homoseksualiteit ligt in Turkse, Chinese, Marokkaanse, Surinaamse en orthodox-christelijke gemeenschappen vaak nog zeer problematisch.
- Biseksuelen ervaren vaak dat hun seksuele identiteit niet serieus wordt genomen.
- Transgenders krijgen o.a. te maken met ernstige vormen van discriminatie, problemen in de zorg en problemen op de arbeidsmarkt.

Maatregelen
Wij stellen voor dat u de minister tijdens het Algemeen Overleg om de volgende maatregelen vraagt.

Jongeren & onderwijs

Monitor verplichte voorlichting: uitvoering motie Pia Dijkstra en Venrooy-Van Ark. Sinds 1 december 2012 is voorlichting over LHBT's verplicht in het primair- en voortgezet onderwijs. Daar zijn wij bijzonder gelukkig mee. In het verleden kreeg circa twee derde van de leerlingen op school nooit voorlichting over LHBT's. Het COC vindt het belangrijk dat wordt gemonitord of scholen nu daadwerkelijk met voorlichting aan de slag gaan. Met enige regelmaat horen wij van scholen die het onderwerp nog altijd laten liggen omdat 'er toch niet gecontroleerd wordt.' Vorig jaar juni vroeg de Tweede Kamer in motie 30 420, nr. 197 om verplichte

bezoekadres: Nieuwe Herengracht 49, 1011 rn, amsterdam
postadres: postbus 3836, 1001 ap amsterdam
telefoon 020 – 623 45 96 fax 020 – 626 77 95
internet: www.coc.nl e-mail info@coc.nl

voorlichting in ieder geval de komende vijf jaar te monitoren doormiddel van kwantitatief onderzoek onder de ca. 8000 scholen voor PO en VO. In december schreef de minister van OCW aan de Kamer (30420, nr. 205) dat zij een dergelijk onderzoek niet wil uitvoeren (deze brief was mede de aanleiding voor het aanstaande AO). De minister voert hiervoor in haar brief dezelfde argumenten aan die zij gaf in het debat dat aan de motie vooraf ging, namelijk dat er al onderzoek wordt gedaan naar de o.a. de veiligheid van LHBT's op school. De Kamer pleitte echter specifiek voor het monitoren van verplichte voorlichting. Wij verzoeken u om de regering te vragen om de motie Pia Dijkstra-Venrooy-Van Ark alsnog uit te voeren.

Voorlichting verplicht op docentenopleidingen. Nu voorlichting over LHBT's verplicht is in het primair- en voortgezet onderwijs, is het eens te meer belangrijk dat docenten goed in staat zijn om die voorlichting te geven. Momenteel is in de richtlijnen voor docentenopleidingen geen of weinig aandacht voor LHBT's. Wij stellen voor dat u de regering vraagt om voorlichting over LHBT's op te nemen in de Bekwaamheidseisen voor docenten, de Kennisbasis Generiek voor leerkrachten basisonderwijs en bijvoorbeeld in de Kennisbasis voor maatschappijleer. De aanbeveling om op docentenopleidingen aandacht te besteden aan voorlichting over LHBT's is ook neergelegd in het recent verschenen kinderrechtenrapport *LHBTI-kinderen in Nederland*. Een expert zegt daarin: 'Er kunnen mooie lesmethodes zijn, maar als je niet weet hoe je adequaat reageert op een uitspraak als 'alle homo's moeten dood', waar ben je dan?'

Voorlichting verplicht op het MBO. Het COC stelt voor dat u de regering vraagt om respectvolle voorlichting over LHBT's ook op passende wijze verplicht te stellen in het MBO, bijvoorbeeld middels de MBO-Kwalificatie-eisen over (culturele) verscheidenheid. Jongeren met een VMBO- en MBO- niveau rapporteren nu van alle schooltypen het vaakst dat ze te maken krijgen met homonegativiteit. De Tweede Kamer vroeg de minister in de motie Pia Dijkstra-Venrooy-Van Ark om te onderzoeken wat de omvang en aard van het probleem is met betrekking tot seksuele diversiteit in het MBO. In haar brief aan de Kamer van 17 december schrijft de minister dat ruim 60 procent van de LHBT-studenten in het MBO te maken krijgt met negatieve reacties; wat het COC betreft genoeg reden om voorlichting ook op het MBO verplicht te stellen.

'Roze bril' voor jeugdhulpverlening. In de jeugdhulpverlening bestaat een 'blinde vlek' als het gaat om (de problemen van) LHBTI-jongeren, zo blijkt ook uit het eerder aangehaalde rapport *LHBTI-kinderen in Nederland*. De rapportage bepleit een 'roze bril' voor de jeugdhulpverlening: de regering zou kennis en expertise over LHBTI-kinderen in jeugdzorg en jeugdhulpverlening moeten stimuleren. Staatssecretaris Van Rijn heeft, in reactie op dit rapport, toegezegd dat hij zich hiervoor gaat inzetten en dat hij overweegt om richtlijnen voor de jeugdhulpverlening aan te passen. Wij verzoeken u om de regering te vragen wanneer concrete voorstellen te verwachten zijn.

Veiligheid

LHBT-discriminatie expliciet benoemen als landelijke politieprioriteit. Het COC stelt voor dat u de regering vraagt om de aanpak van (LHBT-) discriminatie expliciet te benoemen in de landelijke prioriteiten van de politie, bijvoorbeeld onder 'Aanpak delicten met een hoge impact op het slachtoffer' of onder 'Veiligheid op straat.' Dat is volgens ons een voor de hand liggend gevolg van de passage in het regeerakkoord die stelt dat bestrijding van homofoob geweld een prioriteit vormt voor politie en Openbaar Ministerie. De politieprioriteiten voor de periode 2015-2018 worden dit jaar vastgesteld.

Snelle landelijk dekkende implementatie Roze in Blauw. De minister van Veiligheid & Justitie heeft toegezegd om de zogenaamde Roze in Blauw-aanpak landelijk uit te rollen. Het gaat om politieteams die specifiek werken aan een betere bestrijding van anti-LHBT geweld. De minister berichtte eerder aan de Kamer dat de implementatie nog slechts 'in enkele gevallen' heeft plaatsgevonden en ook volgens informatie van het COC is er nog geen Roze in Blauw aanpak in alle politieregio's. Wij dringen aan op een spoedige landelijke implementatie van Roze in Blauw en verzoeken u om daar bij de regering op aan te dringen.

bezoekadres: Nieuwe Herengracht 49, 1011 rn, amsterdam
postadres: postbus 3836, 1001 ap amsterdam
telefoon 020 – 623 45 96 fax 020 – 626 77 95
internet: www.coc.nl e-mail info@coc.nl

Transgenders

Einde patiëntenstop en bekorten wachtlijsten transgenderzorg. In 2012 berichtte het SCP dat de wachttijd voor een transitietraject voor transgenders vijftien tot achttien maanden bedraagt. Dat leidt tot een forse aantasting van de levenskwaliteit van transgenders, tot zware psychische last voor deze groep (met alle daaraan verbonden kosten) en tot langdurige onderbenutting van maatschappelijk potentieel. In de Hoofdlijnenbrief schreef de minister van OCW dat de regering werkt aan het garanderen van toegankelijkheid en kwaliteit van zorg voor transgenders. In januari 2014 werd echter bekend dat de grootste genderkliniek van Nederland, het VU Medisch Centrum, wegens gebrek aan middelen, voorlopig stopt met het aannemen van nieuwe genderpatiënten en transgenders. Wij verzoeken u om de regering te vragen hoge prioriteit te geven aan het beëindigen van de patiëntenstop bij het VU MC, aan te geven wanneer een einde van de patiëntenstop te verwachten is en om blijvende inzet voor het bekorten van de wachtlijsten voor transgenderzorg.

Vergoed 'secundaire geslachtskenmerken.' Transgenders krijgen de behandeling van 'secundaire geslachtskenmerken' (gelaatscorrecties, ontharing, borstvergrotingen, erectieprothesen, etc.) nog altijd niet vergoed. Nederland is daarover op de vingers getikt door het VN-Vrouwenrechten Comité (CEDAW) en het College voor de Rechten van de Mens. In 2013 beloofden verschillende Kamerfracties op korte termijn een voorstel te doen om dit probleem op te lossen. We verzoeken u om tijdens het AO een voorstel te doen om de behandeling van secundaire geslachtskenmerken weer te vergoeden.

Genderidentiteit en – expressie in de AWGB. Het COC en het College voor de Rechten van de Mens zijn voorstander van het opnemen van een verbod op discriminatie wegens genderidentiteit en – expressie in de Algemene wet gelijke behandeling (AWGB). In de Hoofdlijnenbrief zegde de regering toe deze mogelijkheid te onderzoeken. Minister Plasterk (BZK) beloofde in een gesprek met het COC zijn politieke steun. Wij verzoeken u om de regering te vragen wanneer de discriminatiegrond aan de AWGB wordt toegevoegd.

LHBT-rechten

Spoedige afronding Roze Stembusakkoord. Er resteren nog twee van de vijf punten uit COC's Roze Stembusakkoord: afschaffing van de enkele-feitconstructie en het fenomeen weigerambtenaar. Deze punten zijn ook opgenomen in het regeerakkoord. Wij verzoeken u om de minister van OCW te vragen wat de regering doet om te verzekeren dat deze wetsvoorstellen snel in werking treden.

Vervolgstap naar regeling meerouderschap. Het COC dringt sinds enige jaren aan op een wettelijke regeling voor meerouderschap. Het komt relatief vaak voor dat een lesbisch paar samen met een (homo-) man (en zijn partner) een kind opvoeden, waarbij alle betrokkenen volwassenen een rol spelen bij de opvoeding. Volgens de Nederlandse wet kan een kind echter niet meer dan twee ouders hebben. In het Verenigd Koninkrijk en Canada bestaan wel al mogelijkheden voor meerouderschap en meeroudergezag. Mede op verzoek van het COC heeft de staatssecretaris van Justitie inmiddels een onderzoek laten verrichten naar meeroudergezag dat begin 2014 verscheen. Daaruit blijkt dat de meeste respondenten het gezag over het kind zouden willen geven aan alle vier de betrokken ouders samen (de moeders, de donor en de sociale vader). Dat is momenteel niet mogelijk. De staatssecretaris van Justitie heeft besloten om de Staatscommissie herijking ouderschap te vragen om het vraagstuk van meerouderschap nader te bezien, maar deze commissie rapporteert pas in maart 2016. Wij verzoeken u om de regering te vragen om de Staatscommissie al in 2015 een deelrapport te laten presenteren over meerouderschap.

Afschaffen categorie geslacht in officiële documenten. Het COC pleit voor het afschaffen van de categorie 'geslacht' in officiële documenten of tenminste de mogelijkheid om bij deze categorie een 'X' in te vullen. Dat is van belang voor transgenders en anderen die ervaren dat zij noch tot het éne, noch tot het andere geslacht behoren of tot beide geslachten. In Australië en enkele andere landen bestaan zulke mogelijkheden al. Wij zijn verheugd dat de staatssecretaris van Justitie een onderzoek naar deze mogelijkheden heeft toegezegd en dat het

bezoekadres: Nieuwe Herengracht 49, 1011 rn, amsterdam
postadres: postbus 3836, 1001 ap amsterdam
telefoon 020 – 623 45 96 fax 020 – 626 77 95
internet: www.coc.nl e-mail info@coc.nl

onderzoek inmiddels in gang gezet is. Wij verzoeken u om de regering te vragen wanneer het onderzoeksrapport verschijnt.

Werkvloer

Maatregelen voor biseksuelen en transgenders. Op de werkvloer worden LHBT's nog altijd geconfronteerd met problemen wegens hun seksuele voorkeur of genderidentiteit. Zo blijkt uit onderzoek van het SCP dat de helft van alle werknemers zegt dat er op het werk flauwe grappen over homo's gemaakt worden. Vier op de tien lesbiennes, homo's en bi's houden de seksuele voorkeur op het werk geheim. Dat geldt vooral voor biseksuele mannen: 74 procent is niet open. Biseksuelen ondervinden relatief veel problemen op het werk. Ze zijn minder tevreden, ervaren meer conflicten en intimidatie, worden vaker gepest en vertonen meer burnout verschijnselen. Uit eerder onderzoek van het SCP was al bekend dat transgenders op het werk veel problemen ervaren. Werkeloosheids- en arbeidsongeschiktheidscijfers liggen in deze groep drie tot vier maal hoger. Het COC verzoekt u om de regering te vragen om het SCP opdracht te geven om te onderzoeken wat de oorzaken zijn van de relatief grote problemen van biseksuelen op het werk en wat mogelijke oplossingen zijn. Ook verzoeken we u om te vragen wanneer het SER-rapport over discriminatie op de werkvloer wordt gepubliceerd en of daarin speciale aandacht zal worden besteed aan de positie van transgenders op het werk.

Rusland en de Russische regio

Actieplan LHBT-mensenrechten Russische regio. Mede door de antihomowet die vorig jaar van kracht werd, is de mensenrechtensituatie van LHBT's in Rusland sterk verslechterd. Ook in omringende landen verslechtert de situatie en dreigen antihomowetten te worden aangenomen. In een gesprek met het COC op 3 februari zegden de minister-president en de minister van OCW toe dat de regering, in overleg met de Russische LHBT-beweging, komt met een actieplan om de mensenrechten van LHBT's in de Russische regio te beschermen. Wij verzoeken u om de regering te vragen of dit plan conform afspraak voor de zomer 2014 gereed is.

LHBT-emancipatie ontzien
Hoewel er op het gebied van LHBT-emancipatie – zoals hierboven geschetst – nog grote problemen spelen, kunnen we met relatief zeer weinig middelen substantiële verbeteringen bereiken. Dit is mogelijk doordat heel veel mensen vrijwillig aan LHBT-emancipatie werken. Honderden vrijwilligers geven, met professionele ondersteuning van slechts één persoon, bijvoorbeeld jaarlijks zo'n duizend voorlichtingslessen op school. Met steun van twee professionals werken GSA'sop honderden scholen aan LHBT-acceptatie. Met steun van twee professionals werken zo'n tachtig Roze 50+ ambassadeurs aan acceptatie in de ouderenzorg. Met steun van één professional werken tal van vrijwilligers aan belangenbehartiging en agendering van LHBT-kwesties. Deze structuur willen we in stand te houden. Tot slot verzoeken we u daarom om de minister te vragen om het toch al bescheiden LHBT-emancipatiebudget te ontzien en de LHBT-infrastructuur in stand te houden.

Tenslotte
Wij hopen dat u met ons wilt pleiten voor de in deze brief genoemde maatregelen. Graag lichten wij onze prioriteiten mondeling toe. Neemt u daarvoor contact op met Philip Tijsma, Public Affairs COC Nederland, tel. 06 – 3958 3789.

Bij voorbaat hartelijk dank!

Hoogachtend,

Tanja Ineke
Voorzitter COC Nederland

bezoekadres: Nieuwe Herengracht 49, 1011 rn, amsterdam
postadres: postbus 3836, 1001 ap amsterdam
telefoon 020 – 623 45 96 fax 020 – 626 77 95
internet: www.coc.nl e-mail info@coc.nl